

Per-Erik Lorentzon
Telefon: 0370 – 67 85 90
Email: per-erik.lorentzon@vaggeryd.se

Organisation förskola-skola Vaggeryds kommun

Beslutsförslag

Förvaltningen föreslår Barn och utbildningsnämnden besluta:

- Att Södra parks förskola upphör som förskola efter våren 2025
- Att Tallbackens förskola läggs i träda efter våren 2025 tills barnantalet ökar
- Införa en stadioupplad organisation i Skillingaryd med Sörgårdsskolan åk F-3, Fågelfors skolan åk 4–6 samt Fågelfors skolan åk 7–9 fr o m läsåret 2026/27.

Förvaltningen föreslår Barn och utbildningsnämnden föreslå kommunfullmäktige besluta att:

- Att Svenarums skola F-3 läggs ned permanent
- Att årskurs 4–5 i Hok flyttar till Vaggeryd när den nya skolan för Hjortsjöskolan 4–6 tas i bruk.
- Att Svenarums förskola samlokaliseras med Hoks förskola när den nya förskolan i Hok tas i bruk.
- Att Bondstorps skola samlokaliseras med Byarums skola när den nya skolan i Byarum tas i bruk. Samlokaliseringen pågår tills ett tillräckligt elevunderlag finns för båda skolorna.
- Att Klevshults skola F-3 samlokaliseras med Sörgårdsskolan efter läsåret 2026/27. Samlokaliseringen pågår tills ett tillräckligt elevunderlag finns i Klevshult.

Utöver ovanstående behöver Barn och utbildningsnämnden också ta ställning till om man under perioden då Bondstorps skola och Klevshults skola samlokaliseras med andra enheter skall erbjuda förskola i Bondstorp och Klevshult.

Område	Förskola	Fritidshem	Grsk F-3	Grsk 4-6	Grsk 7-9	Gy Vux	Kommentar
Klevshult	?						Temporär
Tofteryd	X	X	X	X			Fristående verksamhet
Skillingaryd	X	X	X	X	X		Permanent
Svenarum							Permanent
Hok	X	X	X				Permanent
Bondstorp	?						Temporär
Byarum	X	X	X				
Vaggeryd	X	X	X	X	X	X	

Bakgrund

Befolkningsprognos

Vaggeryds kommun är en tillväxtkommun som närmar sig 15 000 invånare. Det geografiska läget och arbetsmarknaden har varit gynnsamt varför kommunen vuxit under flera år. Byggnation av nya bostäder har varit intensiv och många familjer har flyttat till Vaggeryd. Under perioden 2016–18 kom också många nyanlända till kommunen vilket bidrog till en ytterligare tillväxt.

Den tidigare tillväxten har nu bromsat in med lägre inflyttning, lägre födelsetal och färre nyanlända än tidigare. Befolkningen minskar just nu vilket märks framför allt i de lägre åldersgrupperna.

Sett över de senaste 15 åren föds det i genomsnitt 165 barn. Under 2023 föddes betydligt färre barn än genomsnittet vilket enligt aktuella uppgifter kommer fortsätta även 2024.

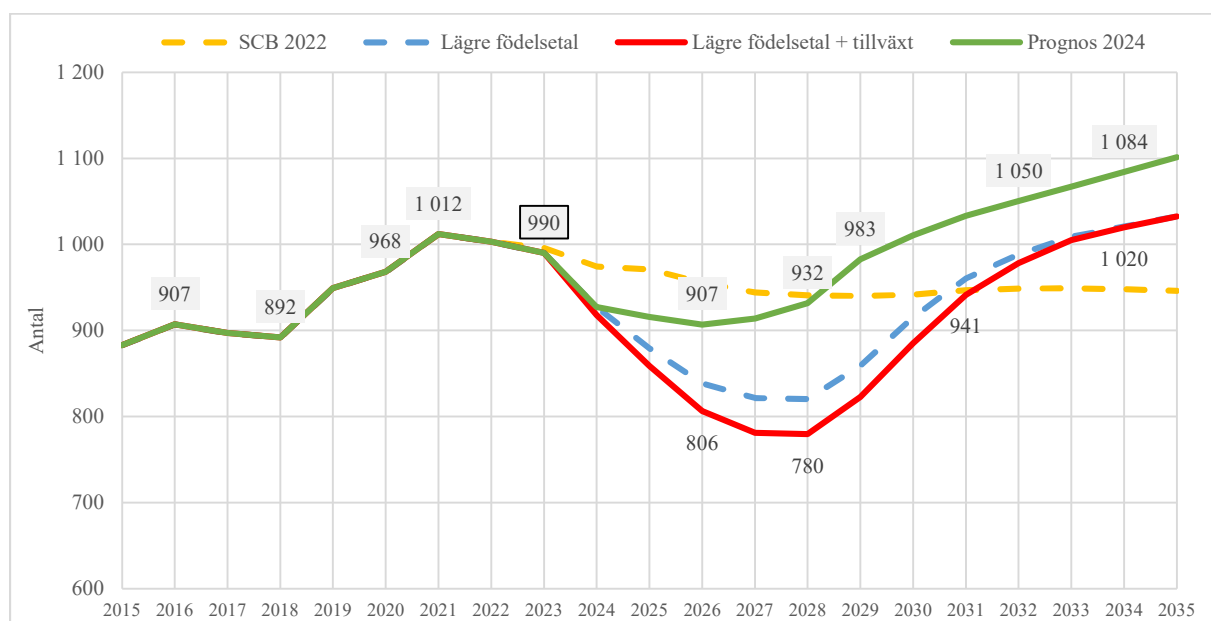
Födelsetal Vaggeryds kommun 2010–24

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
165	179	167	157	152	153	183	168	188	166	180	183	176	145	130

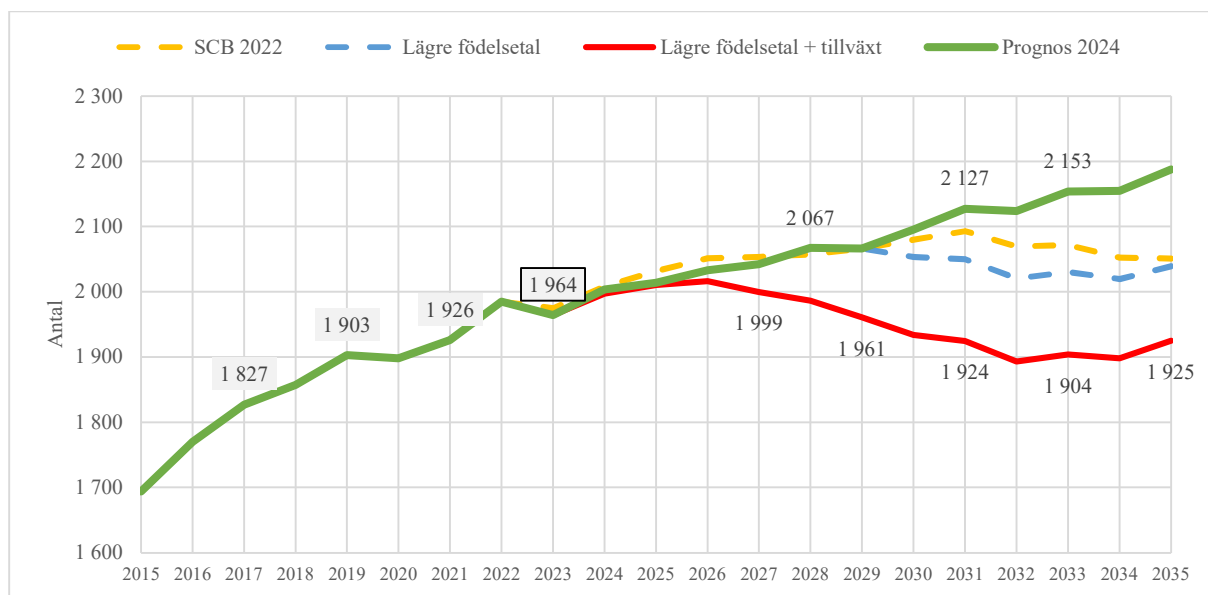
Med en utblick fram till 2035 kommer Vaggeryd framöver ha minskande volymer i både gruppen för förskola och skola. Detta faktum ställer krav på organisationen där man behöver anpassa sig till de lägre volymerna men samtidigt vara beredd på tillväxt om världsläget ändrar sig och att bostadsbyggnationen åter tar fart. Graferna nedan visar utfallet för gruppen 1–5 år (förskolan) samt åldern 6–15 (grundskolan) vid följande scenarios

1. **Prognos 2024:** Visar den befolkningsutveckling kommunen planerar utifrån idag där födelsetalen vänder uppåt redan 2024, något som inte kommer att stämma.
2. **SCB 2022:** Befolkningsutveckling i kommunen utifrån SCB:s senaste prognos
3. **Lägre födelsetal:** Visar befolkningsutveckling om de lägre födelsetalen består i ytterligare 2–3 år
4. **Lägre födelsetal och lägre tillväxt:** Visar befolkningsutveckling om de lägre födelsetalen består i ytterligare 2–3 år samt att den lägre tillväxten består i ytterligare 4–5 år.

Befolkningsutveckling ålder 1–5 år (förskolan)

Befolkningsutveckling ålder 6–15 år (grundskolan)

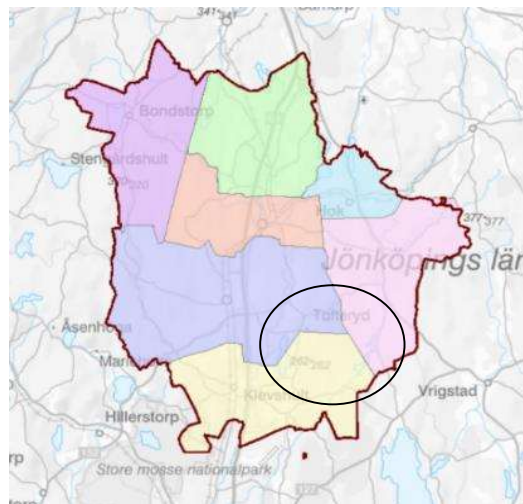

Med lägre födelsetal kommer antalet barn och elever minska i både förskola och skola. Barn födda 2024 kommer börja i förskoleklass år 2030.

Nämndens budget är starkt kopplad till barn och elevprognosen då den anpassas utifrån det prognosticerade elevunderlaget. Det minskade antalet barn och elever innebär för budgetåret 2025 att ramen minskas med **9 449 tkr**. Om prognos fyra, med lägre födelsetal och lägre tillväxt, inträffar innebär detta en minskad budgetram om ca **15 000 tkr** inför budgetåret 2026.

Dagens organisation

Den kommunala skolorganisationen anpassas för åldersgrupper mellan 150–200 elever och följer en geografisk indelning. De geografiska delområdena (se bild) består av Bondstorp, Byarum, Vaggeryd, Hok, Svenarum, Skillingaryd och Klevshult. I Vaggeryds kommun finns också en fristående skola, Toftthagaskolan som i huvudsak följer det geografiska området Tofteryd (se markering). Elever till Toftthagaskolan kommer främst från Klevshult och Skillingaryds kommunala delområde men även del av Svenarum.

I syfte att erbjuda skola och förskola i så lång utsträckning som möjligt där invånarna bor har Vaggeryds kommun relativt sin storlek många skolor. Med den fristående skolan Toft Haga F-6 återfinns totalt 12 skolor i Vaggeryds kommun.

Det finns två högstadieskolor i kommunen varför organisationen är naturligt delas i två delar, norr och söder. Organisationen fungerar olika i norr och söder. I den norra delen samlas barnen till mellanstadiet medan man i den södra delen samlas först till högstadiet. Avvikande skolor från dagens skolstruktur är Hok och Klevshult. I Hok går eleverna åk F-5 i Hok, därefter sker ett byte till Hjortsjö 4–6 till åk 6 och slutligen byter eleverna skola till Hjortsjö 7–9 för högstadiet. I den södra delen byter eleverna i Klevshult till Fågelfors F-6 inför åk 4.

Inför läsårstart 2024/25 då en större åldersgrupp än normalt började förskoleklass var det möjligt för vårdnadshavarna att välja bland 10 skolor. Svenarums skola, som samlokaliseras med Hoks skola, har i dagsläget inga elever men fanns ändå med som alternativt skolval utifrån ett inriktningsbeslut i Barn- och utbildningsnämnden.

Antal elever per årskurs och skola läsåret 2024/25

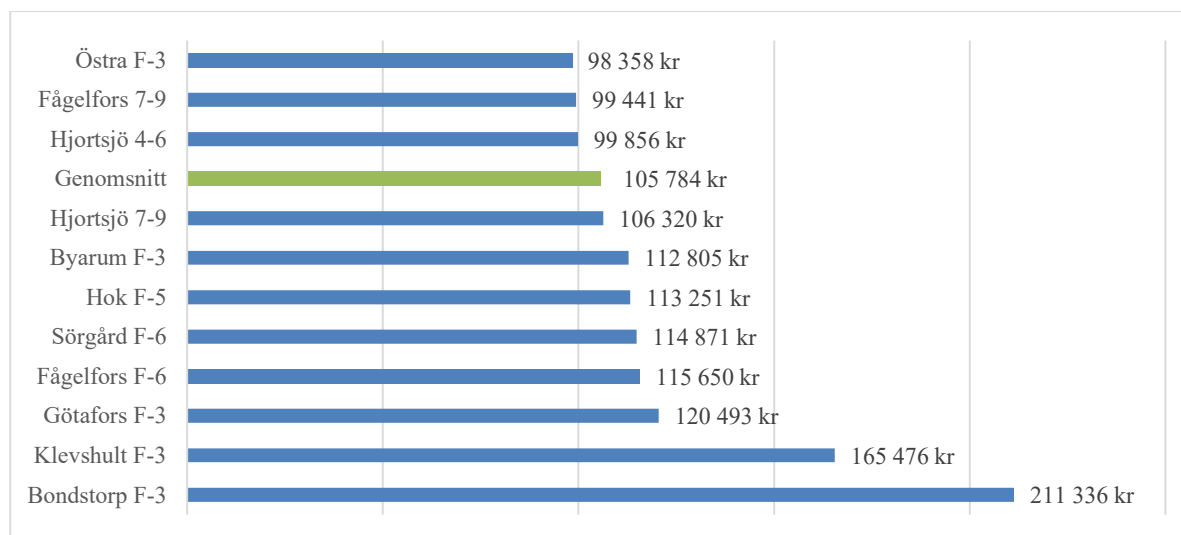
	Område	Skola	Åk F	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 4	Åk 5	Åk 6	Åk 7	Åk 8	Åk 9	TOT
NORRA DELEN	Bondstorp	Bondstorp F-3	8	4	3	2							17
	Byarum	Byarum F-3	16	9	16	10							51
	Hok	Hok F-5	13	22	22	21	19	14					111
	Svenarum	Svenarum F											
	Vaggeryd	Götafors F-3	47	46	43	41							177
		Östra F-3	56	47	46	37							186
		Hjortsjö 4-6					85	86	121				
	Hjortsjö 7-9								123	108	91		322
SÖDRA DELEN	Klevshult	Klevshult F-3	4	3	6	4							17
	Tofteryd	Toftthaga F-6	13	15	6	15	13	13	9				84
	Skillingaryd	Sörgård F-6	34	32	37	34	29	45	37				248
		Fågelfors F-6	28	15	36	26	31	28	27				191
		Fågelfors 7-9								85	76	87	248
	IKE/Frist	Annan	2	4	3	2	1	2	1	2	1	1	19
	Anpassad grundskola		1		2		1	2	3	6	4	2	21
			222	197	220	192	179	190	198	216	189	181	1984

Ekonomi

Resurserna som fördelas till skolorna i budgeten utgår främst från elevantal men även socioekonomiska faktorer samt enhetens generella förutsättningar och resultat. Antalet skolenheter i relation till elevantalet gör att flera skolor har ett lågt elevunderlag och behöver arbeta med åldersblandad undervisning.

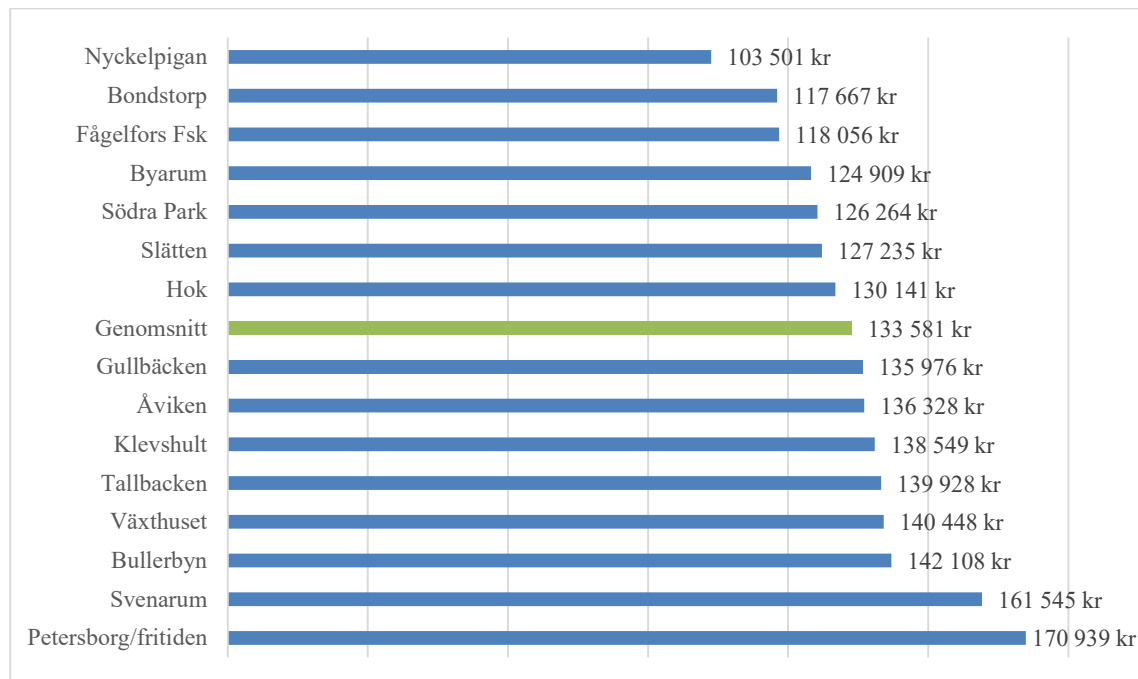
Diagrammet nedan beskriver kostnad per elev för grundskola åk F-3 som fördelades inför budget 2024 med en genomsnittskostnad på 105 784 kr/elev. Bondstorp och Klevshult har de högsta kostnaderna per elev på grund av höga personalkostnader. Götafors har höga kostnader för lokaler. I Skillingaryd återfinns högre kostnader per elev för Fågelfors skolan F-6 och Sörgårdsskolan F-6 som har sin förklaring att organisationerna inte optimerats efter byggnationen av den nya delen av Sörgårdsskolan.

Budgerad kostnad per elev grundskola F-9 2024

Skillnaderna vad gäller kostnad per barn i förskolan styrs i huvudsak av ålder och skick på lokalerna, dess storlek samt huruvida förskolan kan samordna måltidsverksamheten och lokalvård med skolan. Nedan återfinns de budgeterade kostnaderna för förskolan 2024. Petersborg och Fritiden har för tillfället ingen verksamhet på grund av minskande barngrupper.

Budgeterad kostnad per barn förskola 2024

Elevprognoser

Kommunens tillväxt sker inte jämnt över kommundelarna och den norra delen av kommunen har växt mest de senaste åren. Organisationen för förskola och skola följer i stort de geografiska delområdena i kommunen varför det är viktigt att studera antalet invånare per delområde. Tabellen nedan visar faktiskt antal invånare per geografiskt delområde i augusti 2024 med prognostiserat födelsetal för 2024.

I tabellen har delområdet Tofteryd tagits med och beräknats utifrån hur många av invånarna som går i den fristående Toftthagaskolan. Klevshult, Skillingaryd och Svenarum har minskats med motsvarande antal.

Antal invånare utifrån födelseår (5 augusti 2024)

Geografiskt delområde	Grundskola F-3				Förskola						5/8 2024
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
Vaggeryd	75	91	94	104	85	88	90	81	65	60	41
Skillingaryd	59	76	45	59	59	57	59	47	48	35	24
Hok	10	16	15	11	12	11	12	9	6	7	5
Svenarum	15	8	9	4	8	6	6	6	6	4	3
Klevshult	3	5	3	6	6	4	3	8	2	1	1
Bondstorp	4	4	5	9	8	6	5	6	4	4	3
Byarum	7	16	10	16	9	19	12	11	6	10	7
Tofteryd	14	6	14	15	13	11	9	13	7	7	5
Summa	187	222	195	224	200	202	196	181	145	130	89

Det fria skolvalet påverkar organisationen då elever kan välja annan skola än den kommunala skola som man anvisas till. Tabellen nedan visar antalet elever i årskurserna F-3 läsåret 2024/25 relativt antalet invånare i åldersgruppen. Då beräkningen ovan redan anpassats utifrån det geografiska delområdet Tofteryd påverkar det fria skolvalet endast marginellt och då främst i Bondstorp och Hok/Svenarum.

Antalet elever åk F-3 i jämförelse med antal invånare födda 2015–18

Geografiskt delområde	Antal elever åk F-3	Invånare födda 2015–18	Differens	Andel
Vaggeryd	363	364	-1	100%
Skillingaryd	242	239	3	101%
Hok/Svenarum	78	88	-10	89%
Klevshult	17	17	0	100%
Bondstorp	17	22	-5	77%
Byarum	51	49	2	104%
Tofteryd	49	49	0	100%
Annan ort (IKE)	11		11	
Summa	828	828	0	100%

Elevprognoserna för grundskolan har beräknats utifrån både antalet invånare och andelen som går i skola i det geografiska delområdet. Prognoserna utgår endast från faktiskt antal invånare och avslutas med läsåret 2030/31 då barn födda 2024 börjar förskoleklass.

Prognoserna för förskolan måste till skillnad från grundskolan utgå från tänkta födelsetal. Då just bedömningen av födelsetal är ytterst osäker har vi valt att genomföra barnprognoserna utifrån den befolkningsprognos som påverkar förskolan mest nämligen den som antar *lägre födelsetal och lägre tillväxt* (prognos nr 4).

Prognos förskola utifrån befolkningsutveckling med lägre födelsetal och lägre tillväxt

FÖRSKOLA	Läsår 2021/22	Läsår 2022/23	Läsår 2023/24	Läsår 2024/25	Läsår 2025/26	Läsår 2026/27	Läsår 2027/28	Läsår 2028/29	Läsår 2029/30	Läsår 2030/31
TOTALT	926	912	885	816	764	717	694	693	731	787
Förskola i Vaggeryd	438	436	419	386	361	339	329	328	346	373
Förskola i Skillingaryd	258	238	254	234	219	206	199	199	210	226
Förskola i Hok	46	46	39	36	34	32	31	31	32	35
Förskola i Svenarum	27	28	25	23	22	20	20	20	21	22
Förskola i Klevshult	19	16	16	15	14	13	13	13	13	14
Förskola i Åker	10	9								
Förskola i Bondstorp	22	25	24	22	21	19	19	19	20	21
Förskola i Byarum	50	50	50	46	43	40	39	39	41	44
Förskola i Tofteryd	43	48	44	41	38	36	35	34	36	39
Förskola IKE	14	16	14	13	12	11	11	11	12	12
Alternativa förskolor	153	157	133	128	125	123	123	123	127	132
Kommunala förskolor	773	755	752	688	638	594	572	570	604	655

Förslag organisation förskola och skola

Byarum och Bondstorp

I Byarum återfinns en grundskola F- 3 och en förskola om 3 avdelningar. Byarum är den del av landsbygden som växer mest varför såväl Byarums förskola som skola behöver utökas för att ta emot barnen i området. För att avhjälpa detta har beslut tagits att bygga en helt ny skola där undervisning kommer ske årskursvis i stället för åldersblandat. När skolan byggts kommer utrymme frigöras i förskolan som också på grund av lägre födelsetal kommer ha tillräcklig kapacitet:

Prognos förskola Byarum

Byarum	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31
Barn totalt	50	50	50	46	43	40	39	39	41	44
Behov avdelningar	3,2	3,2	3,2	3,0	2,8	2,6	2,5	2,5	2,7	2,9

Den nya skolan beräknas vara färdig inför läsåret 2026/27 då gränsen för att kunna arbeta årskursblandat passeras. Läsåret 2027/28 kommer skolan att ha ca 60 elever men sjunker därefter till 50 elever läsåret 2029/30 på grund av de allmänt lägre födelsetalen 2023 och 2024.

Elevprognos Byarums skola

Byarum	F-klass	Åk 1	Åk 2	Åk 3	TOTALT
Läsåret 2024/25	16	9	16	10	51
Läsåret 2025/26	9	16	9	16	50
Läsåret 2026/27	20	9	16	9	54
Läsåret 2027/28	12	20	9	16	58
Läsåret 2028/29	11	12	20	9	53
Läsåret 2029/30	7	11	12	20	51
Läsåret 2030/31	11	7	11	12	42

Bondstorp är vår allra minsta skolenhet som under läsåret 2023/24 endast hade 11 elever fördelade på fyra årskurser. Elevprognoser är svåra att göra då födelsetalen i området varierar relativt mycket i kombination med att flera familjer väljer att nyttja det fria skolvalet. Läsåret 2024/25 börjar en större grupp än normalt förskoleklassen men därefter är det ett sjunkande elevantal i Bondstorp. Skolan har redan idag stora svårigheter att få till en bra organisation och att rekrytera lärare. Kostnaden per elev är också oförsvarbart hög varför nämnden bör överväga alternativ. Elevprognosen för de kommande läsåren framgår i tabellen nedan.

Elevprognos Bondstorps skola

Bondstorp	F-klass	Åk 1	Åk 2	Åk 3	TOTALT
Läsåret 2024/25	8	4	3	2	17
Läsåret 2025/26	6	8	4	3	21
Läsåret 2026/27	5	6	8	4	23
Läsåret 2027/28	4	5	6	8	23
Läsåret 2028/29	5	4	5	6	19
Läsåret 2029/30	3	5	4	5	16
Läsåret 2030/31	4	3	5	4	16

Utifrån de redan idag höga kostnaderna per elev i Bondstorp och de lägre födelsetalen som påverkar

både Bondstorp och Byarum föreslår förvaltningen Barn- och utbildningsnämnden att temporärt samlokalisera Bondstorps skola med Byarums skola efter att den nya skolan i Byarum står färdig och det sviktande elevunderlaget för båda skolorna har sin början. Den temporära samlokaliseringen bör bestå tills ett tillräckligt elevunderlag finns för båda skolorna.

Den nya skolan i Byarum kommer vara en landsbygdsskola med mycket goda förutsättningar som möter behov och önskemål om såväl småskalighet som kvalitet. En samlokalisering kommer också ge barnen på båda orterna ett större socialt sammanhang och öka kvaliteten. Samlokaliseringen innebär möjligheter för åldersspecifika grupper i stället för åldersblandade både i skolan och fritidshemmet. Åldersadekvata grupper gynnar en mer specifik pedagogik utifrån eleven/gruppens behov, ålder och mognad. Det är lättare att rekrytera kompetent och behörig personal samt få dem att stanna över tid då enheten blir större. Elevhälsan förstärks eftersom tiden som behöver avsättas till resor mellan två enheter i stället blir kvalitativ tid med eleverna.

Elevprognos för Byarums- och Bondstorps skola tillsammans

Byarum + Bondstorp	F-klass	Åk 1	Åk 2	Åk 3	TOTALT
Läsåret 2026/27	24	16	24	13	77
Läsåret 2027/28	16	24	16	24	80
Läsåret 2028/29	16	16	24	16	72
Läsåret 2029/30	10	16	16	24	67
Läsåret 2030/31	16	10	16	16	58

En samlokalisering av skolverksamheten kommer dock få negativa ekonomiska konsekvenser för förskolan i Bondstorp. Uppskattningsvis kommer kostnaderna att öka ca 700 tkr på grund av att kostnader för skolmåltid, lokaler och lokalvård inte längre delas mellan skolan och förskolan. Ökningen motsvarar ca 30 000 kr per barn och medför att Bondstorp som förskola får en hög kostnad per barn (ca 13 000 kr över genomsnittet). Samtliga ekonomiska uppgifter är relativt budget 2024 och kostnaden/barn förändras utifrån antalet barn. Själva organisationen ligger idag på en basnivå i Bondstorp varför kostnader för personal och lokaler inte kan minska om barnantalet sjunker.

Prognos förskola Bondstorp

Bondstorp	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31
Barn totalt	22	25	24	22	21	19	19	19	20	21
Behov avdelningar	1,4	1,6	1,5	1,4	1,3	1,3	1,2	1,2	1,3	1,4

På mindre förskolor är det svårare att skapa en organisation som är hållbar för barn och personal. Detta på grund av att det är färre personal som ska täcka upp öppettiderna, möjligheterna för personalen att få tid för planering/reflektion är begränsade och svårigheter uppstår vid frånvaro av personal. Generellt är det svårare att rekrytera utbildad personal, få vikarier vid frånvaro samt att behålla personalen en längre tid på ytterenheterna. Det blir också mer ensamarbete på en liten förskola.

Barngruppens sammansättning och pedagogernas sammansättning samt hur miljön är utformad, har betydelse för vilken kunskapsutveckling som är möjlig för barnen i förskolan. På en mindre förskola kan kvaliteten på undervisningen påverkas utifrån olika åldrar på barnen samt möjligheterna att dela in barnen i mindre grupper.

Utifrån ett verksamhetsperspektiv finns flera fördelar att inte erbjuda förskola i Bondstorp. Utifrån de låga födelsetalen och lägre antal barn i förskolan kommer det också finnas plats i andra delområden. varför förvaltningen föreslår nämnden att inte erbjuda förskola i Bondstorp om skolan samlokaliseras med Byarum.

Det återstår dock att väga in andra samhällsfrågor såsom tillgänglighet, landsbygdsutveckling och vikten av att erbjuda förskola för närsamhället. Dessa frågor ligger dock utanför förvaltningens ansvarsområde varför bedömning av samhällsfrågorna överlämnas till ansvariga politiker i kommunen.

Hok och Svenarum

Hösten 2022 beslutade Barn och utbildningsnämnden att samlokalisera Hok och Svenarums skola med inriktning att starta upp förskoleklass till läsåret 2023/24. På grund av för lågt elevunderlag har inte Svenarum kunnat starta upp förskoleklass inför varken läsåret 2023/24 eller läsåret 2024/25. Antalet invånare i Hok och Svenarum har sjunkit de senaste åren varför det nu endast finns underlag att bedriva en skola i området. Sammanslagningen mellan Hok och Svenarum blev en framgångsrik process och upplevelsen är att såväl elever, vårdnadshavare och elever är nöjda med utfallet. Förvaltningens bedömning är att skolorna fått bättre förutsättningar efter sammanslagningen och att kvaliteten ökat i verksamheten. Utifrån elevunderlaget och kvalitetsaspekter bör barn och utbildningsnämnden nu ta ett slutligt beslut om att stänga Svenarums skola.

Förskolan i Svenarum återfinns i en tillbyggd del av skolbyggnaden. Kök och matsal är lokaliserade i källarplanet till skolbyggnaden dit barnen måste ta sig via trappor. Konsekvensen för förskolan av att skolan i Svenarum läggs ned permanent blir att man bör bygga en helt ny förskola så att marken där skolbyggnaden står kan användas till annat ändamål.

Alternativet till att bygga en ny förskola i Svenarum är att samlokalisera förskolan med Hoks förskola. En ny förskola byggs just nu i Hok om 4 avdelningar med tillagningskök. Den nya förskolan i Hok kommer även att vara möjlig att bygga ut till 6 avdelningar i framtiden. Det totala behovet av förskola i Hok och Svenarum motsvarar idag fyra avdelningar varför det både är möjligt och logiskt att samlokalisera. Ur ett barnperspektiv är samlokaliseringen också logisk då barnen senare kommer gå i skolan tillsammans i Hok. Då avståndet mellan Hok och Svenarum endast är 4-5 km bedöms inte samhällsfrågor såsom tillgänglighet, landsbygdsutveckling och påverkan av närsamhället ha någon avgörande betydelse.

Prognos förskola Hok/Svenarum

Hok/Svenarum	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31
Barn totalt	73	74	64	59	55	52	50	50	53	57
Hok	46	46	39	36	34	32	31	31	32	35
Svenarum	27	28	25	23	22	20	20	20	21	22
Behov avdelningar	4,6	4,6	4,0	3,7	3,5	3,2	3,1	3,1	3,3	3,6

I samband med att barn och utbildningsnämnden antog lokalförslagsplanen 2020 beslutades att Hoks skola ska innefatta åk F-5. Beslutet innebär för eleverna i Hok att de inför åk 6 byter skola till Hjortsjö 4-6 där de går ett läsår innan det är dags för att byta till Hjortsjö 7-9. Sett ur ett elevperspektiv är inte detta en bra lösning då eleverna får onödigt många skolbyten där de också av organisatoriska skäl måste byta klasskamrater inför åk 6. Det är fortsatt svårt att rekrytera lärare till mellanstadiet i Hok och med detta också svårt att få till en effektiv och kvalitativ organisation. Förvaltningen föreslår därför att Årskurs 4-5 i Hok flyttar till Hjortsjöskolan 4-6 när den nya skolan står färdig inför läsårsstart 2026/27.

Elevprognos Hoks skola

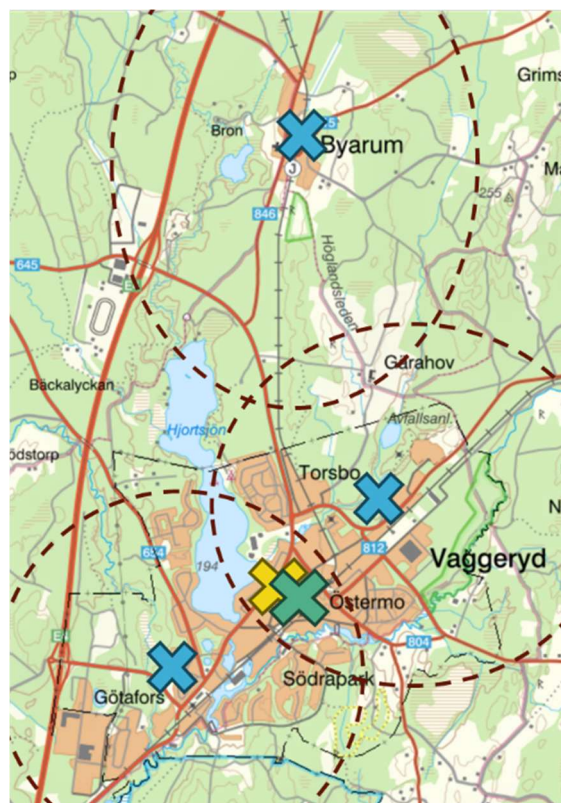
Hok/Svenarum	F-klass	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 4	Åk 5	TOTALT
Läsåret 2024/25	13	22	22	21	19	14	111
Läsåret 2025/26	18	13	22	22	21	19	115

Läsåret 2026/27	15	18	13	22			68
Läsåret 2027/28	16	15	18	13			62
Läsåret 2028/29	13	16	15	18			62
Läsåret 2029/30	11	13	16	15			55
Läsåret 2030/31	12	11	13	16			52

Vaggeryd

Grundskolan i Vaggeryds tätort kommer under de kommande åren fortsätta växa i elevantal och når 1100 elever läsåret 2030/31. I Vaggeryd återfinns idag fyra skolor; Östra F-3, Hjortsjö 4–6, Hjortsjö 7–9 samt Götafors åk F-3. Just nu byggs en ny skola för Hjortsjö 4–6 som kommer ha en kapacitet på 400–450 elever. En ny skola föreslås på Yggen som initialt skall inrymma åk F-3 vilket i praktiken innebär att Östra F-3 flyttas från Hjortsjöområdet till Yggen.

Då Vaggeryd liksom övriga skolområden kommer att få ett lägre elevantal i de tidigare årskurserna kommer Hjortsjö 4–6 kunna inhysa samtliga elever i mellanstadiet under lång tid framöver. Yggen kommer därför att vara en F-3 skola som är möjlig att bygga ut med ett mellanstadium. Götafors F-3 och Yggen F-3 byggs som likvärdiga skolor där eleverna har all sin undervisning på enheten. Detta innebär att slöjd, idrott, musik och bild kan tillgodoses på skolan.

I framtiden bedöms tillväxten i Vaggeryds tätort att ske främst i den norra delen av samhället när området Östra strand och Yggen bebyggs. Eleverna i dessa områden kommer gå i skola i antingen Byarum eller i den nya skolan på Yggen.

Elevprognosen för Vaggeryds tätort, där eleverna i åk 4–5 från Hok ingår från och med läsåret 2026/27, framgår i tabellen nedan.

Elevprognos Vaggeryds tätort

Vaggeryd	F-klass	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 4	Åk 5	Åk 6	Åk 7	Åk 8	Åk 9	TOTALT
Läsåret 2024/25	103	93	89	78	85	86	121	123	108	91	977
Läsåret 2025/26	83	103	93	91	90	85	103	121	123	108	1000
Läsåret 2026/27	86	83	103	93	132	111	104	103	121	123	1059
Läsåret 2027/28	89	86	85	105	130	134	111	108	102	119	1068
Läsåret 2028/29	82	89	86	85	142	130	136	111	108	102	1070
Läsåret 2029/30	71	82	102	88	119	143	131	136	111	108	1090
Läsåret 2030/31	65	72	85	104	127	120	146	131	136	111	1096

Elevprognos Vaggeryds tätort per stadie

Vaggeryd	Åk F-3	Åk 4-6	Åk 7-9	TOTALT
Läsåret 2024/25	363	292	322	977
Läsåret 2025/26	370	278	352	1000
Läsåret 2026/27	365	347	347	1059
Läsåret 2027/28	364	375	329	1068
Läsåret 2028/29	341	408	321	1070
Läsåret 2029/30	342	393	355	1090
Läsåret 2030/31	325	393	378	1096

Förskolan i Vaggeryd kommer ha ett minskat behov om ca 100 barn vilket motsvarar ca 6 avdelningar varför organisationen behöver anpassas.

Prognos förskolan Vaggeryds tätort

Vaggeryd	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31
Barn totalt	438	436	419	386	361	339	329	328	346	373
Alternativa	64	65	45	45	45	45	45	45	45	45
Kommunal	374	371	374	341	316	294	284	283	301	328
Behov avdelningar	28	28	27	25	23	22	21	21	22	24

I den av kommunfullmäktige antagna strategiska lokalförsörjningsplanen skall nämnden arbeta för att få fler större förskolor med tillagningskök. Detta innebär att förvaltningens arbete med att anpassa platser inom förskolan följer denna strategi. Hänsyn behöver dock tas utifrån lokalernas skick, vårdnadshavarnas önskemål, sammansättning av barn utifrån ålder. Förändringar sker också hastigt inom förskolan varför beslut gällande förskoleplatser är delegerat till verksamheten. Denna delegation är både rimlig och lämplig att hålla fast vid när det gäller erbjudande av förskoleplatser i Vaggeryds tätort. Förvaltningen planerar just nu att förskolan organiseras enligt följande fram till läsåret 2030/31:

Organisation förskola Vaggeryds tätort

Vaggeryd	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31
Friskus (frist)	1	1								
Lyckorna (frist)	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Petersborg	2	2	2							
Nyckelpigan	3	2	2	3	3	3	3	3	3	3
Södra park	2	2	2	2						
Växthuset	4	5	5	5	5	3	3	3	3	3
Slätten	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
Fritiden		0,5	1							
UTÖKNING									3	3
Åviken	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
Avdelningar totalt	27	27,5	27	24	23	22	22	22	24	24
Barn/avdelning	16,2	16,1	15,5	15,9	15,7	16,2	15,7	15,6	14,4	15,5

Följande förändringar har ägt rum och planeras vidare för förskolan:

- Den fristående förskolan Friskus avslutade sin verksamhet våren 23.

- Den temporära förskolan Petersborg upphörde efter våren 24
- Nyckelpigan har renoverats klart och kan återigen inhysa 3 avdelningar
- Södra park avslutas som förskola efter våren 25
- Växthusets paviljong (2 avd.) avyttras efter att hyresavtalet löpt ut och behovet upphört.
- Förskolan i Vaggeryds tätort utökas med minst 3 avdelningar inför läsåret 2029/30.

Läsåret 2026/27 finns behov av ytterligare en avdelning i Vaggeryd då antalet barn per avdelning blir för hög. Det finns idag två alternativa sätt att lösa frågan. Det ena är att förlänga hyresavtalet för paviljongen vid Växthuset och det andra är att tillgodose behovet via en förskolebuss. Förvaltningen har tidigare lyft frågan om förskolebuss till nämnden och kan komma att lyfta den igen.

Förskolan som helhet beräknas öka igen efter 2029 varför en utbyggnad är nödvändig. Det är idag inte möjligt att bedöma var behovet finns då förskoleutbyggnaden är starkt kopplat till bostadsbyggande. De möjliga alternativen är att bygga ut antingen Nyckelpigan (förutsätter mer mark) eller Växthuset. Ett annat alternativ är att bygga en helt ny förskola om minst fyra avdelningar med tillagningskök på Östra strand, Fritiden eller Yggen.

Klevshult

Klevshults skola och förskola återfinns i den södra delen av kommunen och befinner sig i utkanten av sitt geografiska delområde där även Tofteryd ingår. Det faktiska skolområdet är därför betydligt mindre varför prognoserna nedan gjorts med hänsyn till elevernas val till Tofthagaskolan. Födelsestaten har varit konstant låga under en längre tid och elevunderlaget är nu och framåt mycket lågt.

Enheten i Klevshult är byggd i två omgångar. Köksdelen och förskolan är sedan 1970-talet och skolans klassrum och entré är tillbyggd 2004. Köket och förskole delen har renoveringsbehov. Det saknas matsal på enheten varför skolans elever äter i sina klassrum. Maten körs genom förskolan till skolans lokaler med organisatoriska problem för enheten.

Elevprognos Klevshults skola

Klevshult	F-klass	Åk 1	Åk 2	Åk 3	TOTALT
Läsåret 2024/25	4	3	6	4	17
Läsåret 2025/26	6	4	3	6	19
Läsåret 2026/27	4	6	4	3	17
Läsåret 2027/28	3	4	6	4	17
Läsåret 2028/29	8	3	4	6	21
Läsåret 2029/30	2	8	3	4	17
Läsåret 2030/31	1	2	8	3	14

Förvaltningens bedömning är att vi redan nu kommit till en punkt då Klevshults skola bör samlokaliseras med Skillingaryd. Det otillräckliga elevunderlaget ger ett begränsat socialt sammanhang för barnen och det är svårt att få ihop en effektiv och kvalitativ verksamhet. En allt för liten skola med tillhörande fritidshem blir mycket sårbar när det gäller kompetens och behörig personal. Rent organisatoriskt är det svårt att göra åldersadekvata uppdelningar eftersom elevunderlaget och personalstyrka inte räcker till. Garantin för tidigt stöd, läsa -skriva räkna garantin, är problematiskt att uppnå då den specialpedagogiska kompetensen inte kan vara på plats dagligen utan har flera skolor att arbeta med. Elever behöver växa och utmanas i de sociala sammanhangen vilket på den lilla enheten blir begränsat.

Förvaltningen föreslår att samlokaliseringen äger rum inför läsåret 2026/27 då flera andra organisationsförändringar i framför allt Skillingaryd föreslås.

Det finns idag inte ett tillräckligt underlag för att bedriva skola i Klevshult. Detta faktum kan dock ändras då det i framtiden kan hända mycket kring Klevshults samhälle. Kriminalvården skall bygga en ny anläggning i Hörle vilket kan få positiva effekter på samhället. Detta i kombination med möjliga generationsväxlingar kan ge ett tillräckligt elevunderlag i samhället vilket kan leda till att Klevshults skola kan återstartas.

Vid en flytt av skolans verksamhet kan förskolan flyttas till skolans lokaler. Förskolans lokaler blir då matsal samt personaldel. Renovering av kök och mindre ändringar av lokalerna måste göras

En samlokalisering av skolverksamheten kommer få negativa ekonomiska konsekvenser för förskolan i Klevshult. Uppskattningsvis kommer kostnaderna att öka ca 680 tkr på grund av att kostnader för skolmåltid, lokaler och lokalvård inte längre delas mellan skolan och förskolan. Ökningen motsvarar ca 42 000 kr per barn och medför att Klevshult som förskola får en hög kostnad per barn (ca 50 000 kr över genomsnittet). Samtliga ekonomiska uppgifter är relativt budget 2024. Själva organisationen ligger idag på en basnivå i Klevshult varför kostnader för personal och lokaler inte kan minska om barnantalet sjunker.

Prognos förskola Klevshult

Klevshult	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31
Barn totalt	19	16	16	15	14	13	13	13	13	14
Behov avdelningar	1,2	1,0	1,0	1,0	0,9	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9

På mindre förskolor är det svårare att skapa en organisation som är hållbar för barn och personal. Detta på grund av att det är färre personal som ska täcka upp öppettiderna, möjligheterna för personalen att få tid för planering/reflektion är begränsade och svårigheter uppstår vid frånvaro av personal. Generellt är det svårare att rekrytera utbildad personal, få vikarier vid frånvaro samt att behålla personalen en längre tid på ytterenheterna. Det blir också mer ensamarbete på en liten förskola. Barngruppens sammansättning och pedagogernas sammansättning samt hur miljön är utformad, har betydelse för vilken kunskapsutveckling som är möjlig för barnen i förskolan. På en mindre förskola kan kvaliteten på undervisningen påverkas utifrån olika åldrar på barnen samt möjligheterna att dela in barnen i mindre grupper.

Utifrån ett verksamhetsperspektiv finns flera fördelar att inte erbjuda förskola i Klevshult. Utifrån de låga födelsetalen och lägre antal barn i förskolan kommer det också finnas plats i andra delområden. varför förvaltningen föreslår nämnden att **inte** erbjuda förskola i Klevshult om skolan samlokaliseras med Byarum.

Det återstår dock att väga in andra samhällsfrågor såsom tillgänglighet, landsbygdsutveckling och vikten av att erbjuda förskola för närsamhället. Dessa frågor ligger dock utanför förvaltningens ansvarsområde varför bedömning av samhällsfrågorna överlämnas till ansvariga politiker i kommunen.

Skillingaryd

I Skillingaryd har vi fyra kommunala och en fristående förskola samt två skolor för årskurserna F-6 och en högstadieskola åk 7-9. Skillingaryd har de senaste två åren haft mycket låga födelsetal varför antalet barn i förskolan sjunker snabbt.

Under lång tid har det funnits otillräckligt med utrymme för skolan vilket avhjälpes i och med att Sörgårdsskolan byggdes till med en ny byggnad för åk F-3. Idag finns kapacitet för 3 paralleller i åk F-6 i Skillingaryd vilket motsvarar ca 60–70 elever per årskurs. Elevprognosen för Skillingaryd utgår från att Klevshult samlokaliseras med Skillingaryd från och med läsåret 2026/27.

Elevprognos Skillingaryd + Klevshult per årskurs

Skillingaryd + Klevshult	F-klass	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 4	Åk 5	Åk 6	Åk 7	Åk 8	Åk 9	TOTALT
Läsåret 2024/25	62	47	73	60	60	73	64	85	76	87	687
Läsåret 2025/26	65	66	50	81	64	60	75	73	85	76	695
Läsåret 2026/27	61	65	66	50	81	64	60	88	73	85	692
Läsåret 2027/28	62	61	66	68	50	82	64	75	88	72	687
Läsåret 2028/29	57	62	61	66	68	50	82	79	75	88	687
Läsåret 2029/30	55	57	64	61	66	68	52	88	79	75	663
Läsåret 2030/31	40	55	58	65	61	67	69	67	88	79	647

I den ekonomiska bakgrunden framgår att kostnaden per elev är högre i Skillingaryd vilket kan härledas till att organisationen inte optimerats efter att den nya delen av Sörgårdsskolan byggts. Detta beror på att den tänkta uppdelningen, där ca 40 elever går på Sörgårdsskolan och 20 elever på Fågelforssskolan, inte slagit igenom. Utifrån skolornas placering med den naturliga avdelaren i form av järnvägen är det mycket svårt att även i framtiden få till den önskade fördelningen då den naturliga uppdelningen medför en 50/50 uppdelning mellan skolorna (se bild).

Utöver fördelningen av antalet barn är det svårt att även i den nya organisationen få en jämn socioekonomisk fördelning av barnen till förskoleklass. Bostadsbeståndet i de naturliga skolområdena gör att flest flerfamiljshus hamnar i Fågelforsområdet. Skillnaden vad gäller socioekonomiska faktorer är därför stor mellan Sörgårdsskolan F-6 och Fågelforssskolan F-6 vilket visar att vi har en så kallad skolsegregation i Skillingaryd.

En organisationsförändring är nödvändig för att åstadkomma en bättre fördelning av eleverna och att utjämna de socioekonomiska skillnaderna.

Elevprognoserna sjunkande elevantal, de socioekonomiska skillnaderna tillsammans med det faktum att organisationen i Vaggeryds tätort är kostnadseffektivare väcker frågan om alternativa sätt att organisera verksamheten. I tabellen nedan, som visar antal elever per stadie, kan man utläsa att mellanstadiet omfattar ca 200 elever vilket motsvarar dagens kapacitet på Fågelforssskolan F-6. Det finns således en möjlighet att organisera skolan i Skillingaryd på samma sätt som i Vaggeryd med ett renodlat mellanstadium där eleverna samlas.

För kommunen som helhet finns flera fördelar att organisera skolan på samma sätt i Skillingaryd som i Vaggeryd. Den största fördelen ligger i likvärdighet, effektivitet och samarbete mellan skolorna. Avstånden i Skillingaryd är små och det är möjligt utifrån både kapacitet och avstånd att omforma Sörgårdsskolan till en F-3 skola och Fågelfors F-6 till att omfatta åk 4–6.

Elevprognos Skillingaryd + Klevshult per stadie

Skillingaryd + Klevshult	Åk F-3	Åk 4-6	Åk 7-9
Läsåret 2024/25	242	197	248
Läsåret 2025/26	262	199	234
Läsåret 2026/27	241	205	246
Läsåret 2027/28	256	196	235
Läsåret 2028/29	245	200	242
Läsåret 2029/30	236	186	242
Läsåret 2030/31	216	196	234

En stadiueppdelad organisation i hela kommunen skulle öka samarbetet mellan rektorer och orter. När skolororganisationen har samma struktur blir samarbetet mer naturliga då rektorer har liknande organisatoriska förutsättningar. Detta ökar likvärdigheten, gynnar pedagogisk och organisatorisk utveckling som i slutändan bör ge en högre måluppfyllelse i grundskolan. Med stor sannolikhet skulle även rekrytering och stabiliteten öka eftersom en större koncentrerad enhet blir en robust och kompetens organisation inom sitt stadie. I Skillingaryd har våra två F-6 skolor olika förutsättningar socioekonomiskt. Med en stadiueppdelad organisation upphör den skolsegregerande faktorn helt i Skillingaryd. Att genomföra en stadiueppdelad organisation kräver ett helt läsår som förberedelsetid varför den stadiueppdelade organisationen föreslås börja gälla från och med läsåret 2026/27

Prognos förskola Skillingaryd

Skillingaryd	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31
Barn totalt	258	238	254	234	219	206	199	199	210	226
Alternativ	32	28	30	30	30	30	30	30	30	30
Kommunal	226	210	224	204	189	176	169	169	180	196
Behov avdelningar	17	15	16	15	14	13	13	13	14	15

I den av kommunfullmäktige antagna strategiska lokalförsörjningsplanen skall nämnden arbeta för att få fler större förskolor med tillagningskök. Detta innebär att förvaltningens arbete med att anpassa platser inom förskolan följer denna strategi. Hänsyn behöver bland annat tas utifrån lokalernas skick, vårdnadshavarnas önskemål och sammansättning av barn utifrån ålder. Förändringar sker också hastigt inom förskolan varför beslut gällande förskoleplatser är delegerat till verksamheten. Denna delegation är både rimlig och lämplig att hålla fast vid när det gäller erbjudande av förskoleplatser i Skillingaryd. Förvaltningen planerar just nu att förskolan organiseras enligt följande fram till läsåret 2030/31

Organisation förskola Skillingaryd

Skillingaryd	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31
Bullerbyn	6	6	6	6	6	6	5	5	6	6
Fågelfors	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Gullbäcken	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Tallbacken	2	2	2	2						1
Framtiden	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Avdelningar totalt	17	16	16	16	14	14	13	13	14	15
Barn/avdelning	15,2	15,4	15,4	15,1	15,7	15,2	15,3	15,3	15,0	15,6

Nedgången i barnantal möts genom att Tallbackens förskola läggs i träda fram tills barnantalet ökar igen inför läsåret 2029/30. Ytterligare en avdelning läggs i träda på antingen Fågelfors eller Bullerbyn under läsåren 2027/28 och 2028/29.

Sammanfattning

Flera större förändringar föreslås äga rum för grundskolan i Vaggeryds kommun. Antalet skolenheter minskas och organisationen kommer att vara stadiueppdelad. Förvaltningens bedömning är att de föreslagna förändringarna ökar kvaliteten, blir kostnadseffektivare och ger bättre förutsättningar till goda skolresultat. Riskerna för skolsegregation minimeras och likvärdigheten ökar mellan enheterna. Flera av förändringarna utgår också från ett sviktande elevunderlag i delområdena som kan ändras vid en befolkningstillväxt. Om enheter som samlokaliseras får ett tillräckligt elevunderlag kan dessa enkelt gå in i den skolstruktur som föreslås.

Samtliga förändringar (förutom att stänga Svenarums skola) föreslås att genomföras inför läsåret 2026/27 då lokalerna för Hjortsjö 4–6, Byarums skola och Hoks förskola skall stå klara. Tidpunkten ger därmed ett bra utrymme för politiska beslut och tid för verksamheten att förbereda och genomföra förändringarna. Vaggeryd kommuns samlade skolororganisation ser ut enligt följande från och med läsåret 2026/27 vid ett bifall av förvaltningens förslag:

	Åk F-3	Åk 4–6	Åk 7–9
NORR	Byarum/ Bondstorp F-3	Hjortsjö 4–6	Hjortsjö 7–9
	Hok F-3		
	Götafors F-3		
	Östra (Yggen) F-3		
SÖDER	Sörgård/Klevshult F-3	Fågelfors 4–6	Fågelfors 7–9
	Tofthaga F-6 (fristående)		

Elevantalet för grundskolans olika enheter kommer enligt förslaget utvecklas enligt följande:

	SKOLA	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31
NORRA DELEN	Bondstorp F-3	10	17	21					
	Byarum F-3	49	51	50	77	80	72	67	58
	Hok F-5 --> F-3	120	111	115	68	62	62	55	52
	Östra F-3	159	186	187	182	175	159		
	Yggen F-3							171	171
	Götafors F-3	175	177	183	183	189	182	171	154
	Hjortsjö 4–6	313	292	278	347	375	408	393	393
	Hjortsjö 7–9	306	322	352	347	329	321	355	378
SÖDRA DELEN	Tofthaga F-6	83	84	88	86	82	80	81	73
	Klevshult F-3	20	17	19					
	Sörgård F-6 --> F-3	250	248	258	241	256	245	236	216
	Fågelfors F-6 --> 4–6	185	191	184	199	190	194	186	196
	Fågelfors 7–9	244	248	234	246	235	242	236	228
	Anpassad grundskola	21	21	20	17	12	10	9	9
	IKE	18	19	19	18	16	16	16	16
	TOTALT	1953	1984	2008	2011	2002	1991	1975	1945

Förskolans organisation fokuserar på att anpassa sig till de mindre barngrupperna och att jobba mot den strategiska lokalförsörjningsplan som antagits av kommunfullmäktige. Nedgången är som mest 10 avdelningar och kommer i huvudsak att ske i Vaggeryd och Skillingaryd.

Förvaltningen har beskrivit risker och sårbarhet för små förskolor i en ytterområden utifrån ett verksamhetsperspektiv. Förvaltningen har inte gjort någon bedömning av samhällspåverkan vad gäller fortsatt erbjudande av förskola i Klevshult och Bondstorp då det ligger utanför förvaltningens ansvarsområde. Barn och utbildningsnämnden behöver bedöma samhällspåverkan och därefter ta ställning till om man under perioden då Bondstorps skola och Klevshults skola samlokaliseras med andra enheter skall erbjuda förskola i Bondstorp och Klevshult.

Totalt	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31
Barn	926	912	885	816	764	717	694	693	731	787
Barn/avdelning	16,0	15,7	15,8	15,1	15,3	15,3	15,1	15,1	14,6	15,4
Avdelningar	58	58	56	54	50	47	46	46	50	51
Vaggeryd	27	28	27	25	23	21	21	21	24	24
Friskus (frist)	1	1								
Lyckorna (frist)	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Petersborg	2	2	2							
Nyckelpigan	3	2	2	3	3	3	3	3	3	3
Södra park	2	2	2	2						
Växthuset	4	5	5	5	5	3	3	3	3	3
Slätten	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
Fritiden		1	1							
Åviken	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
UTÖKNING									3	3
Skillingaryd	17	16	16	16	14	14	13	13	14	15
Bullerbyn	6	6	6	6	6	6	5	5	6	6
Fågelfors	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Gullbäcken	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Tallbacken	2	2	2	2						1
Framtiden	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Övriga	14	14	13	13	13	12	12	12	12	12
Hok	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4
Svenarum	2	2	2	2	2					
Byarum	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Tofthaga (frist)	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Åker	1	1								
Bondstorp	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Klevshult	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1